

УДК 331.2

Г. М. Коцюрубенко,
к. е. н., ст. викладач кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет

ДОМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

A. Kotsiurubenko
Candidate of Economics, lecturer
Odessa National Economic University

DOMINANTS OF FORMATION OF HOUSEHOLD INCOME IN UKRAINE

У статті розглянуто існуючі точки зору щодо факторів, які впливають на формування доходів домогосподарств. Виділено важливість аналізу макроекономічних факторів як основоположних для вітчизняних реалій функціонування економіки України. Основна увага приділена розгляду взаємодії тих домінант формування доходів домогосподарств, які з'явилися чи виокремилися відповідно до вимог часу та пов'язані з розвитком мережі Інтернет та сучасних цифрових систем. Проаналізовано тенденції формування та обсяги надходження коштів від аутсорсингової діяльності домогосподарств в Україні, окреслено перспективність даного напрямку для формування доходів населення. Виділено наявність проблемних аспектів щодо формування державної політики при активізації використання Інтернет технологій для формування доходів домогосподарств. Наголошено на важливості врахування соціальних та демографічних особливостей сучасної ситуації в Україні при розробці податкового механізму стягнення податків з окреслених видів діяльності.

The article considers existing points of view regarding the factors influencing the formation of household incomes. The importance of analysis of macroeconomic factors as the basis for functioning of the Ukrainian economy for the national realities is highlighted. The main attention is paid to the consideration of the interaction of those dominant household income generation that emerged or differentiated according to the requirements of time and related to the development of the Internet and modern digital systems. The tendencies of formation and volume of proceeds from outsourcing activity of households in Ukraine are analyzed, prospects of this direction for formation of incomes of the population are outlined. Problematic aspects regarding the formation of the state policy while increasing the use of Internet technologies for the formation of household incomes are identified. The importance of taking into account the social and demographic features of the current situation in Ukraine during the development of the tax mechanism for collecting taxes from the specified types of activity is emphasized.

Ключові слова: доходи домогосподарств, фактори впливу, фрілансери, малий бізнес, міграція.

Key words: household incomes, factors of influence, freelancers, small business, migration.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Формування фінансової основи функціонування домогосподарств тісно пов'язано з обсягом фінансових ресурсів, які залишаються у домогосподарств після сплати необхідних та обов'язкових податків та зборів.

Передумовою формування виступають доходи населення, які є базою для життєзабезпечення, адже доходи домогосподарство може отримувати як у грошовому так і у натуральному обсягах, поряд з тим – обидва види доходів не лише формують фінансові ресурси, але й здійснюють вплив на їх структуру та обсяг.

Структура та співвідношення складових сукупних доходів домогосподарств виступає індикатором змін, що мають місце у загальній економічній ситуації в країні, адже доходи домогосподарств, як кінцевих споживачів виробленої продукції та отримувачів кінцевих доходів, прямо залежать від загальних економічних рішень, що обумовлює актуальність моніторингу джерел формування доходів домогосподарств в контексті аналізу ефективності державної політики, чи, навпаки, пошуку проблемних аспектів, які потребують негайного втручання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність та важливість даного напряму досліджень зумовлює активний інтерес науковців та економістів до аналізу та розгляду доходів домогосподарств України, їх складу, структури, динаміки, класифікацій тощо. Значний науковий вклад у розвиток даного напряму зробили такі дослідники як Т. О. Кізима, І. Ю. Герасимова, А. Ю. Рамський, В. Б. Тропініна, В. П. Горин, І. П. Сидор, С. А. Навроцький та інші.

Існуючі напрацювання формують базу для подальших досліджень та розвідок щодо формування доходів домогосподарств, аналізу впливу чинників на їх утворення, виявлення тенденцій та змін, щодо складових формування доходів тощо. Розвиток економічної системи зазнає впливу сучасних технологічних новацій, що обумовлює **мету статті** та важливість виявлення тих доміант формування доходів домогосподарств, які з'явилися чи виокремилися відповідно до вимог часу. Зокрема розвиток мережі Інтернет та систем Blockchain, спровокували появу нових форм отримання доходів (наприклад, доходи, що їх отримують фрілансери, доходи від продажу акаунтів та профілів користувачів чи гравців у мережі тощо) та нових форм фінансових інструментів (поява криптовалют, використання систем Blockchain у фінансовому секторі тощо).

Виклад основного матеріалу дослідження. Залучення домогосподарств до економічних процесів та участь у розподілі ВВП обумовлюють залежність процесів формування доходів від факторів зовнішнього середовища. Поряд з тим, як відзначають більшість науковців, формування доходів домогосподарств також обумовлюється внутрішніми складовими домогосподарства, як, наприклад, склад, вікова структура осіб, місце проживання тощо. Так, С. А. Навроцький та І. В. Петлін до основних чинників, які впливають на формування доходів домогосподарств відносять «кількість працездатних осіб у домогосподарстві, рівень їх освіти та кваліфікації, політична, економічна нестабільність, інфляція, зростання безробіття, непрацюючі особи-утриманці, пенсіонери в складі домогосподарства, зростання боргів з виплати заробітної плати тощо» [1, с. 48-49].

В. М. Булавинець та О. І. Заклекта розглядають теоретичні основи процесів диференціації доходів домогосподарств через вплив політичних, економічних, географічних, демографічних та інших чинників, які пропонують об'єднати у три групи, а саме: особисті, чинники макrorівня (пов'язані з національною економікою) та чинники мікрорівня (ті, що обумовлені трудовою діяльністю особи) [2].

При вивченні доходів сільського населення, Дворник І. В. пропонує виділяти рівні та фактори формування доходів, а саме здійснювати поділ останніх на економічні, демографічні та соціальні фактори [3, с.7].

Семенченко А. В. вважає за необхідне розглядати вплив факторів на диверсифікацію горошових доходів домогосподарств окремо залежно від рівня утворення (стадії розподілу) доходу: первинний та вторинний розподіл доходів [4, с. 40]. Поряд з тим, науковець наголошує на першочерговості саме макроекономічних факторів для аналізу впливу на доходи домогосподарств в Україні. Семенченко А. В. обґрунтовує, що «в розвинутих державах велике значення мають індивідуальні фактори, коли більшість населення має однакові стартові можливості отримання доходів, то в нашій державі значну роль відіграють макроекономічні, коли існують значні структурні диспропорції в економіці та значно обмежений доступ більшості населення до економічних факторів виробництва, тобто до можливості отримання доходів» [4, с.42]

В. П. Горин та І. П. Сидор, досліджуючи практику формування доходів населення в економіці України, характеризують макроекономічні складові впливу на доходи домогосподарств та визначають вагомий негативний вплив високих масштабів безробіття та рівня монополізації економіки, «звички» населення одержувати соціальні блага та послуги від держави, слабкий рівень розвитку ринкової інфраструктури та умов для розвитку бізнесу [5, с.60-61]

Повністю погоджуючись з важливістю аналізу саме макроекономічних факторів та окресленим їх негативним впливом на формування доходів сучасних домогосподарств, цілком логічним, можна вважати, розширення аналізу макроекономічного середовища у його взаємодії з сучасними технологіями та тенденціями новітніх послуг.

Адже, у випадку, якщо державна політика «не навчиться» враховувати нові доміанти формування доходів домогосподарств, існуюча ситуація не лише не зміниться на краще, а значно погіршиться та не дасть можливість Україні претендувати на перспективний розвиток та конкурентні переваги серед інших держав світу.

Розширення мережі Інтернет створило передумови для появи та розвитку нових напрямів реалізації трудових ресурсів домогосподарств, зокрема це стосується появи та розвитку системи фрілансу.

Як свідчать дані однієї з найбільших фріланс-бірж в Україні Freelancehunt, темп приросту зареєстрованих осіб на даній платформі залишається стабільно високим (Табл. 1).

Таблиця 1.
Показники кількості зареєстрованих осіб в Україні за даними фріланс-платформи Freelancehunt

Рік	2014	2015	2016	2017
Кількість, тис. осіб	60	110	165	220
Темп приросту, % до попереднього року	н/д	83	50	33

[складено автором на основі 6,7]

Навіть враховуючи той факт, що не всі зареєстровані є активними постачальниками послуг, зокрема за даними статистики фріланс-платформи Upwork, зі 190 тисяч зареєстрованих фрілансерів в Україні за підсумками 2017 року, лише 25% виконують замовлення та отримують грошову винагороду, даний напрям реалізації трудової діяльності осіб є перспективним та досить цікавим для українських домогосподарств[8]. За даними опитувань 52% українців розглядають фріланс як додатковий спосіб збільшення доходної бази домогосподарства, натомість 16% опитаних надає перевагу фрілансу як єдиному джерелу отримання доходів[9]. Крім того, за результатами 2016 року, Україна посідала четверте місце в світі за активністю фріланс-працюючих [8].

Як наслідок, зростання кількості осіб, що мають змогу працевлаштування через мережу Інтернет, створює передумови для збільшення доходної бази функціонування домогосподарств, однак ставить перед державою нові виклики щодо розбудови виваженої податкової та соціальної політики для працюючих, за такими контрактами, громадян.

Зокрема, за даними Upwork, обсяги отримуваної винагороди за здійсненні роботи українськими спеціалістами, що працюють на аутсорсингу, демонструють тенденцію до зростання – крім показників 2015 року темп приросту є стабільно позитивним (Табл. 2).

Таблиця 2.
Грошова винагорода, отримана українськими спеціалістами, за даними фріланс-платформи Upwork

Рік	2012	2013	2014	2015	2016
Обсяг, млн. дол. США	32	50	61	55	65
Темп приросту (% до попереднього)	н/д	56	22	-10	18

[складено автором за даними 8]

Важливим кроком на шляху до відкритості та легалізації доходів, отриманих від робіт, виконаних на аутсорсингу, стала низка постанов та законодавчих актів, зокрема спрощення процедури відкриття валютних рахунків, можливість укладання договору лише у електронному вигляді та шляхом виставлення інвойсу. Поряд з тим, більшість фрілансерів продовжують отримувати зароблені кошти без жодного їх декларування, що несе не лише негативні наслідки для бюджету держави (через недоотримання НДФЛ та єдиного податку, який мають сплачувати фрілансери, що зареєструвались як ФО-П), так і для працюючих громадян, з огляду на відсутність жодних законодавчих передумов для захисту власних прав та отриманих доходів.

Реєстрація своєї діяльності як суб'єкта малого бізнесу для осіб, що працюють на аутсорсингу є більш доцільною та ефективною, з точки зору персонального податкового менеджменту, з огляду на порівняння податкових ставок, що сплачує фізична особа та фізична особа-підприємець в Україні. Однак, такий шлях легалізації власних доходів та формування правової основи захисту своїх прав не використовується українськими домогосподарствами, з огляду на наявність проблемних аспектів для розвитку та заснування власного бізнесу, зокрема бюрократичні перепони, високий рівень корумпованості тощо[5]. Істотним недоліком становлення цивілізованого та легального розвитку системи Інтернет-платежів є відсутність інфраструктури, зокрема платіжні системи, що не є акредитованими в Україні, однак є найбільш затребуваними у зарубіжних замовників послуг – PayPal, Payoneer та інші[10].

Натомість, найбільше оплат для українських фрілансерів відбувається через системи та платіжні карти Приват 24 (42%), Mastercard (26,3%), Visa (22,5%), Webmoney (8,1%) [6].

Як свідчать дані НБУ, в Україні за результатами першого кварталу 2018 року частка безготівкових розрахунків за обсягом операцій підвищилася до 44,4% і склала 272,6 млрд грн. Це на 5,1% більше у порівнянні з підсумками 2017 року (39,3%), у 2012 році – 12,4%, 2015 – 31,2%, 2016 – 35,5% відповідно. Розподіл безготівкових операцій з використанням платіжних карток за звітний період свідчить, що найбільший обсяг безготівкових операцій припадає на операції у мережі Інтернет – 40,5% (середній чек – 403 грн)[11].

Для українських домогосподарств, використання ресурсів Інтернет не обмежується лише аутсорсингом, адже створює передумови для полегшення заснування та ведення власного бізнесу, який може функціонувати офлайн, саме з точки зору спрощення виходу на ринок та просування продукції. Використання потужностей великих агрегаторів та онлайн платформ дають змогу зменшити витрати на заснування та ведення власної справи, зокрема на розробку та підтримку власного сайту, розміщення та розробку контекстної реклами тощо. Тим більш, що потенціал розвитку саме e-commerce в Україні досить значний, зокрема експерти прогнозують ріст ринку на 15 мільярдів гривень та формування обсягу 65 мільярдів гривень за підсумками 2018 року [12].

Роль малого бізнесу в економіці важко переоцінити, тим більш, що для сучасних реалій українського суспільства (невдоволеність рівнем життя та оплати праці, воєнний конфлікт на Сході, змушені міграції населення) створення та започаткування власної справи може стати основою формування середнього класу та фундаментом для осіб, що безпосередньо постраждали від воєнних дій або змушені були мігрувати в середині країни. Зокрема, перспективним напрямом реалізації для таких осіб може стати саме заснування власної справи. Активний інтерес українців останнім часом пов'язаний з внутрішнім туризмом [13]. Варто звернути увагу, що відповідно до світового досвіду, створення та функціонування малих підприємств готельного господарства виступає однією з важливих складових розвитку галузі та створення додаткових робочих місць [14, с.72]

Поряд з тим, такі потенційні можливості збільшення доходної бази потребують не просто виваженої державної політики, а саме державної стратегії підтримки та формування законодавчої платформи функціонування в умовах розвитку та поширення Інтернет-технологій та цифрової економіки, адже недосконалість механізмів функціонування, відсутність правової бази, інфраструктури та бюрократична складність не лише призупиняють легальний розвиток даних напрямів діяльності, але й зменшують потенційні джерела формування державних доходів.

Відсторонитись від новітніх процесів та орієнтуватись лише на застарілі способи та механізми для української економіки не є перспективним напрямком. Тим паче, що учасники домогосподарств України демонструють обізнаність та зацікавленість у сучасних тенденціях розвитку цифрового світу. Так, зокрема, з метою виявлення думки молоді щодо питань цифрової економіки та можливостей домогосподарств щодо збільшення доходів, використовуючи мережу Інтернет, восени 2017 року було проведено опитування школярів (14-17 років) та студентської молоді (19-20 років) м. Одеса.

Як показали результати досліджень, більше 50% школярів знайомі поняття «майнінг», «крипто валюта», «біткоїн». Більш того, близько 10% опитаних школярів цікавляться процесами «добування» чи робили спроби залучитись до цих процесів. Варто звернути увагу на той факт, що більшість респондентів набула знання за допомогою перегляду відео чи ознайомлення зі статтями у мережі.

Студентська аудиторія проявила більшу обізнаність щодо сучасних технологій Blockchain, зокрема більше ніж 70% аудиторії не пов'язували поняття крипто валюти лише з біткоїном, поряд з тим, більшість не могли надати відповідь про інші способи використання. Показовим є той факт, що близько 40% опитаних вказали у структурі своїх бюджетів доходи, зароблені від реалізації ігрових акаунтів, торгів на біржах крипто валют, доходи від ставок на онлайн букмекерських платформах тощо.

Окреслені тенденції дають підстави прогнозувати готовність сучасних українських домогосподарств до новітніх технологій та розширення джерел доходів через використання нових каналів власної реалізації. В свою чергу, така ситуація обумовлює необхідність своєчасного залучення державних механізмів з метою узгодження інтересів всіх учасників такої взаємодії.

Це є вкрай актуальним при формуванні стратегії не лише розвитку фінансової політики, але й демографічної та соціальної політики також. Невдоволеність існуючими умовами для життєдіяльності домогосподарств, враховуючи досить значну відкритість кордонів та шлях України до Євроінтеграції, спонукає українських громадян від'їжджати за кордон. Така тенденція з року в рік посилюється, що не може не позначитись на економічній ситуації в середині країни.

Висновки з даного дослідження. Фінансове регулювання, з точки зору домогосподарств, в першу чергу пов'язано з процесами оподаткування, з огляду на факт відчуження частини доходу на користь держави. У випадку, коли гравець (домогосподарство) при вході на ринок (як то отримання нової форми доходу) заздалегідь отримує «правила гри» – ставки, терміни, умови, пільги – в такому випадку сплата податку вже не буде носити такого морального невдоволення, а буде сприйматись як усталена норма. Такий підхід вимагає розробки податкових законодавчих актів не лише «в ногу з часом», а з певною далекоглядністю, що дасть змогу покращити взаємодію між державою та домогосподарствами не лише у якості формування культури сплати податків, але й надасть можливість формування впевненості для громадян щодо можливостей реалізації.

Особливої увагу заслуговують питання щодо регулювання доходів домогосподарств, що отримані від проведення операцій в Інтернет просторі, саме з точки зору узгодження інтересів учасників, а не досягнення лише фіскального ефекту.

Література.

1. Навроцький С. А. Система фінансового регулювання доходів домогосподарств у сучасних умовах / С. А. Навроцький, І. В. Петлін // Фінансовий простір. - 2013. - № 3. – с.48-52.
2. Булавинець В. М. Нерівність доходів населення в Україні: чинники та сучасний стан [Електронний ресурс] / В. М. Булавинець, О. І. Заклетка// Ефективна економіка. – 2017. – № 11 – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5870>
3. Дворник І. В. Формування доходів сільського населення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика/ І. В.Дворник. – Київ, 2018. – с. 23
4. Семенченко А. В. Регулювання доходів населення в контексті соціальної стратифікації суспільства: дис. канд. економ. наук (доктора філософії): спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» (08 – економічні науки)/ А. В.Семенченко. – Харків, 2017. – с.312

5. Горин В. П. Чинники формування доходів населення в економіці України/ В. П. Горин, І. П.Сидор// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.Серія: Економіка та менеджмент – 2017. – № 24 (Частина 1). – с. 48-53

6. Кулеш С. Freelancehunt рассказал, как изменился рынок фриланса в Украине за 2017 год [инфографика] [Электронный ресурс]/С. Кулеш. - Режим доступа: <https://itc.ua/news/freelancehunt-rasskazal-kak-izmenilsya-ryinok-frilansa-v-ukraine-za-2017-god-infografika/>

7. Свободная карьера. Украинцы все больше уходят во фриланс [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [/https://korrespondent.net/business/career/3667992-svobodnaia-karera-ukrayntsy-vse-bolshe-ukhodiat-vo-frylans](https://korrespondent.net/business/career/3667992-svobodnaia-karera-ukrayntsy-vse-bolshe-ukhodiat-vo-frylans)

8. Божкова К. Как изменился фриланс в Украине за 5 лет: конкуренция, специальности, рейтинги [Электронный ресурс]/ К. Божкова – Режим доступа: <https://ain.ua/2017/03/22/kak-izmenilsya-frilans-v-ukraine-za-5-let-konkurenciya-specialnosti-rejty>

9. Кобец Р. Правовые аспекты фриланса в Украине. Взаимодействие между заказчиком и исполнителем [Электронный ресурс]/ Р. Кобец/ – Режим доступа: <https://news.finance.ua/ru/news/-/414622/roman-kobets-pravovye-aspekty-frilansa-v-ukraine-vzaimodejstvie-mezhdu-zakazchikom-i-ispolnitelem>

10. Костюк Д. Фриланс вне закона: украинские реалии [Электронный ресурс]/ Д.Костюк – Режим доступа: <https://politeka.net/reading/analytics/274339-frilans-vne-zakona-ukrainskie-realii/>

11. Українці все активніше використовують платіжні картки для щоденних безготівкових розрахунків [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=69785404&cat_id=55838

12. Федоричак В. Электронная коммерция в Украине 2018: цифры, факты, интересная статистика [Электронный ресурс]/ В. Федоричак// – Режим доступа: <https://ag.marketing/uk-ru/elektronnaya-kommertsiya-v-ukraine-2018/>

13. Украинцы стали вдвое реже ездить отдыхать за границу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://korrespondent.net/ukraine/events/3440502-ukrayntsy-staly-vdvoe-rezhe-ezdyt-otdykhat-za-hranytsu>

14. Гусева О. В. Міжнародний досвід створення готельних підприємств малої місткості / О. В. Гусева // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – Ужгород: УНУ, 2011. – Спецвипуск 33. - Частина 3. – С. 69-74.

References.

1. Navrots'kyj S. A. (2013) “The system of financial regulation of household incomes in modern conditions”, *Finansovij prostir*, vol.3, pp.48-52.

2. V. M. Bulavynets' and O. I. Zaklekta (2017) “Inequality of Income in Ukraine: Factors and Current Status” *Efektivna ekonomika*, [Online], vol . 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5870> (Accessed 17 Jul 2018).

3. Dvornyk I. V. (2018) “Formation of rural population’s income” Ph.D. Thesis, Demography, labor economics, social economy and politics, Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

4. Semenchenko A. V. (2017) “Regulation of incomes in the context of social stratification” Abstract of Ph.D. dissertation, Demography, labor economics, social economics and politics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.

5. V. P. Horyn and I. P.Sydor (2017) “Factors of the formation of incomes in the economy of Ukraine”, *Scientific Herald of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management*, vol.24, no.1, pp.48-53.

6. ITC.UA (2017) “Freelancehunt rasskazal, kak izmenilsja ryinok frilansa v Ukraine za 2017 god” available at: <https://itc.ua/news/freelancehunt-rasskazal-kak-izmenilsya-ryinok-frilansa-v-ukraine-za-2017-god-infografika/> (Accessed 17 Jul 2018).

7. Korrespondent.net (2016) “Svobodnaja kar'era. Ukraincy vse bol'she uhodjat vo frilans” available at: [/https://korrespondent.net/business/career/3667992-svobodnaia-karera-ukrayntsy-vse-bolshe-ukhodiat-vo-frylans](https://korrespondent.net/business/career/3667992-svobodnaia-karera-ukrayntsy-vse-bolshe-ukhodiat-vo-frylans) (Accessed 17 Jul 2018).

8. AIN.UA (2017) “Kak izmenilsja frilans v Ukraine za 5 let: konkurencija, special'nosti, rejty” available at: [https://ain.ua/2017/03/22/kak-izmenilsja-frilans-v-ukraine-za-5-let-konkurencija-specialnosti-rejty](https://ain.ua/2017/03/22/kak-izmenilsya-frilans-v-ukraine-za-5-let-konkurenciya-specialnosti-rejty) (Accessed 17 Jul 2018).

9. Finance.ua (2017) “Pravovye aspekty frilansa v Ukraine. Vzaimodejstvie mezhdz zakazchikom i ispolnitelem” available at: <https://news.finance.ua/ru/news/-/414622/roman-kobets-pravovye-aspekty-frilansa-v-ukraine-vzaimodejstvie-mezhdu-zakazchikom-i-ispolnitelem> (Accessed 17 Jul 2018).

10. Politeka (2016) “Frilans vne zakona: ukrainskie reali” available at: <https://politeka.net/reading/analytics/274339-frilans-vne-zakona-ukrainskie-realii/> (Accessed 17 Jul 2018).

11. The official site of National bank of Ukraine (2018) “Ukrainians are increasingly using payment cards for daily cashless settlements” available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=69785404&cat_id=55838 (Accessed 17 Jul 2018).

12. AG Marketing (2018) “Jelektronnaja kommertsija v Ukraine 2018: cifry, fakty, interesnaja statistika” available at: <https://ag.marketing/uk-ru/elektronnaya-kommertsiya-v-ukraine-2018/> (Accessed 18 Jul 2018).

13. Korrespondent.net (2014) “Ukraincy stali vdvoe rezhe ezdit' otdyhat' za granicu” available at: <https://korrespondent.net/ukraine/events/3440502-ukrayntsy-staly-vdvoe-rezhe-ezdyt-otdykhat-za-hranytsu> (Accessed 18 Jul 2018).

14. Husieva O. V. (2011) "International experience in creating small-capacity hotel hotels" *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Serii: Ekonomika*, vol. 33, no. 3, pp. 69-74.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2018 р.